

Михайло Камардін, здобувач вищої освіти
Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного,
Олександр Межуєв, здобувач вищої освіти
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ,
Вікторія Оглобліна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ,
м. Запоріжжя, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ТА МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Актуальність дослідження. Сучасний період соціально-економічного розвитку України характеризується найзначнішими комплексами ризиків і загроз за весь період її існування. За таких складних суспільно-політичних умов надзвичайного значення набувають усі аспекти діяльності держави щодо забезпечення подолання негативних зовнішніх і внутрішніх впливів, тенденцій до зниження економічного розвитку. Реалізація реформи децентралізації, спрямована на здійснення нових підходів щодо регіональної політики. 25.03.2014 року Асоціацією міст України та 1.04.2014 року Урядом України була схвалена Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні та затверджено План заходів з її реалізації. Фактично Україна цими рішеннями заявила, що приступає до імплементації Європейської Хартії місцевого самоврядування в українське законодавство. Відповідно до цього плану було внесено зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України, якими здійснено перший етап бюджетної децентралізації [1].

Бюджетна політика є однією з найважливіших складових фінансової політики держави, вона визначає довгострокові тенденції розвитку економіки, ефективність фінансового механізму, фінансову безпеку тощо. Бюджетна система – це складна система відносин, яка охоплює всі аспекти формування і використання бюджетних ресурсів органів державної влади та місцевого самоврядування.

29.12.2021 року Уряд України прийняв розпорядження № 1805-р «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації». Стратегія передбачає подальше удосконалення системи управління публічними фінансами як на державному, так і на місцевому рівні.

Метою Стратегії є побудова сучасної, стійкої та ефективної системи управління державними фінансами, спрямованої на збереження фінансової стабільності держави та створення умов для сталого зростання соціально-інклюзивної економіки через підвищення результативності мобілізації та витрачання державних коштів.

Результатом реалізації Стратегії повинна стати більш ефективна система управління державними фінансами, яка сприятиме сталому соціально-

економічному розвитку держави, конкурентоспроможності економіки та динамічній інтеграції України в міжнародні ринки, зокрема в спільний ринок держав-членів ЄС [2].

Пріоритетними завданнями бюджетної системи України є: удосконалення міжбюджетних відносин для забезпечення збалансованого розвитку регіонів та ефективного використання бюджетних коштів; забезпечення виконання бюджетів усіх рівнів для гарантування фінансової стабільності та реалізації запланованих програм; впровадження дієвого фінансового контролю для запобігання неефективному використанню бюджетних коштів та корупції; підвищення стійкості бюджетної системи до зовнішніх та внутрішніх викликів [3].

В частині управління місцевими фінансами Стратегією передбачається:

- створення правової та методологічної бази для запровадження управління фіскальними ризиками місцевих бюджетів;
- розроблення заходів для підвищення спроможності органів місцевого самоврядування в умовах розширення їх фінансових повноважень;
- формування ресурсної бази органів місцевого самоврядування відповідно до закріплених повноважень за принципом субсидіарності;
- розроблення підходів щодо проведення оцінки фінансової спроможності територіальних громад;
- підвищення спроможності органів місцевого самоврядування у сфері управління боргом;
- удосконалення механізму здійснення контролю за місцевими запозиченнями та гарантіями;
- подальший розвиток середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні;
- створення системи моніторингу прогнозів місцевих бюджетів шляхом автоматизації основних процесів, організації систем зв'язку та передачі даних;
- удосконалення програмно-цільового методу на місцевому рівні;
- оптимізація Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету;
- удосконалення Правил складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів та звітів про їх виконання;
- внесення зміни до системи бюджетного вирівнювання з урахуванням оновлених повноважень органів місцевого самоврядування;
- проведення аналізу можливих варіантів зміни підходів до зарахування податку на доходи фізичних осіб – найманих працівників;
- подальше налагодження обміну інформацією між органами місцевого самоврядування та податковими органами;
- перегляд та затвердження оновлених соціальних стандартів і нормативів надання гарантованих державою послуг в описовому та вартісному вигляді за кожним з делегованих повноважень;
- розроблення додаткових заходів для посилення спроможності щодо управління інвестиційними проектами на місцевому рівні;

- удосконалення розкриття в бухгалтерському обліку інформації про виконання державного і місцевих бюджетів;
- проведення уніфікації та стандартизації шляхів та заходів оприлюднення інформації, що міститься в паспортах бюджетних програм місцевих бюджетів, звітах про їх виконання, бюджетних запитах головних розпорядників коштів місцевих бюджетів, у рішеннях про місцеві бюджети та прогнозах місцевих бюджетів;
- перегляд повноважень органів, уповноважених на здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства на рівні місцевих бюджетів;
- проведення моніторингу виконання договорів, укладених місцевими органами виконавчої влади на засадах державно-приватного партнерства;
- удосконалення підходів до фінансування проектів регіонального розвитку за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку та ін. [4].

Висновки. Зважаючи на складну фіскальну ситуацію в Україні, побудова ефективної та дієвої бюджетної системи має першочергове теоретичне і практичне значення. Тільки комплексний, послідовний та прозорий підхід до реформування бюджетної системи може забезпечити її ефективність та стійкість. Важливо підкреслити, що ефективна бюджетна система є запорукою сталого економічного зростання, соціального прогресу та добробуту українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Скиба Г.І., Очкас М.П. Бюджетна система України: проблемні питання. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. 2023. № 5 (72). С.57-62.
2. Стратегія реформування системи управління державними фінансами. URL: <https://mof.gov.ua/uk/strategija-reformuvannja-sistemi-upravlinnja-derzhavnimi-finansami-sudf> (дата звернення : 15.05.2025).
3. Метеленко Н.Г., Оглобліна В.О., Дятлова Ю.В. Цифровізація та модернізація управління державними фінансами як складовою публічного управління. Трансформація бізнесу в контексті глобальних викликів сталого розвитку: монографія [Електронне видання] / під заг. ред. д.е.н., проф. Храпкіної В.В., к.е.н., доц. Пічик К.В. – Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2025. – 659с. С.102-110
4. Глущевський В.В., Сіліна І.В., Оглобліна В.О. Інноваційність сучасних підходів до формування програм відновлення територіальних громад програмно-цільовим методом. Управління інноваційним розвитком соціально-економічних систем : колективна монографія [Електронне видання] / під заг. ред. д.е.н., проф. Храпкіної В.В., к.е.н., доц. Пічик К.В. – Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2024. С.109-119.